

Załącznik Nr 1

do Uchwały nr ..... /2022

Rady Powiatu Kwidzyńskiego

z dnia.....

Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w powiecie kwidzyńskim na lata 2022-2030

Spis treści:

Wstęp	str.3
I. Diagnoza i ocena sytuacji osób niepełnosprawnych w powiecie kwidzyńskim	str.3
II. Osoby niepełnosprawne w pomocy społecznej	str.7
III. Edukacja osób niepełnosprawnych	str.8
IV. Aktywizacja i rehabilitacja zawodowa osób niepełnosprawnych	str.9
V. Rehabilitacja społeczna osób niepełnosprawnych	str.11
5.1 Dofinansowanie kosztów tworzenia i działalności Warsztatów Terapii Zajęciowej	str.13
5.2 Dofinansowanie do zakupu sprzętu rehabilitacyjnego	str.14
5.3 Dofinansowanie do zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze	str.15
5.4 Dofinansowanie do uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych	str.15
5.5 Likwidacja barier architektonicznych	str.16
5.6 Likwidacja barier technicznych i w komunikowaniu się	str.16
5.7 Dofinansowanie do sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych	str.17
5.8 Program Aktywny Samorząd	str.18
5.9 Program wyrównywania różnic między regionami	str.19
5.10 Pomoc osobom niepełnosprawnym poszkodowanym w wyniku żywiołu lub sytuacji kryzysowych wywołanych chorobami zakaźnymi Moduł III	str.20
5.11 Opieka wytchnieniowa	str.20
5.12 Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej	str.20
5.13 Powiatowy Środowiskowy Dom Samopomocy	str.21
VI. Współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych	str. 22
VII. Cele programu	str.23
VIII. Adresaci programu	str.27
IX. Realizatorzy i partnerzy programu	str.27
X. Źródła finansowania programu	str.27
XI. Monitoring i ewaluacja programu	str.27

WSTĘP

Delegację do opracowania niniejszego programu zawiera art. 35 a ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. 2021 poz. 573), który określa, iż do zadań powiatu należy: opracowanie i realizacja powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie: rehabilitacji społecznej, zawodowej i zatrudniania oraz przestrzegania praw osób niepełnosprawnych.

Przedstawiony Program działań na rzecz osób niepełnosprawnych w powiecie kwidzyńskim na lata 2022-2030 zwany dalej „programem” jest dokumentem określającym i koordynującym działania w zakresie polityki społecznej powiatu, w szczególności w zakresie rehabilitacji społecznej, zawodowej oraz przestrzegania praw osób niepełnosprawnych.

Podstawowym założeniem Programu jest stworzenie systemu wsparcia dla osób niepełnosprawnych i wdrożenie takich rozwiązań, które zminimalizują skutki niepełnosprawności, umożliwiając zaspokojenie potrzeb osób niepełnosprawnych we wszystkich obszarach życia oraz wspomogą prowadzenie samodzielnego oraz niezależnego życia.

Przyjęcie Programu pozwoli na szersze uwzględnienie problemów osób niepełnosprawnych przez jednostki organizacyjne samorządu powiatowego w procesie kierowania właściwej polityki społecznej w tym zakresie oraz umożliwi kontynuację podjętych w latach ubiegłych działań powiatu na rzecz osób niepełnosprawnych i ich środowiska.

I. DIAGNOZA I OCENA SYTUACJI OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH W POWIECIE KWIDZYŃSKIM

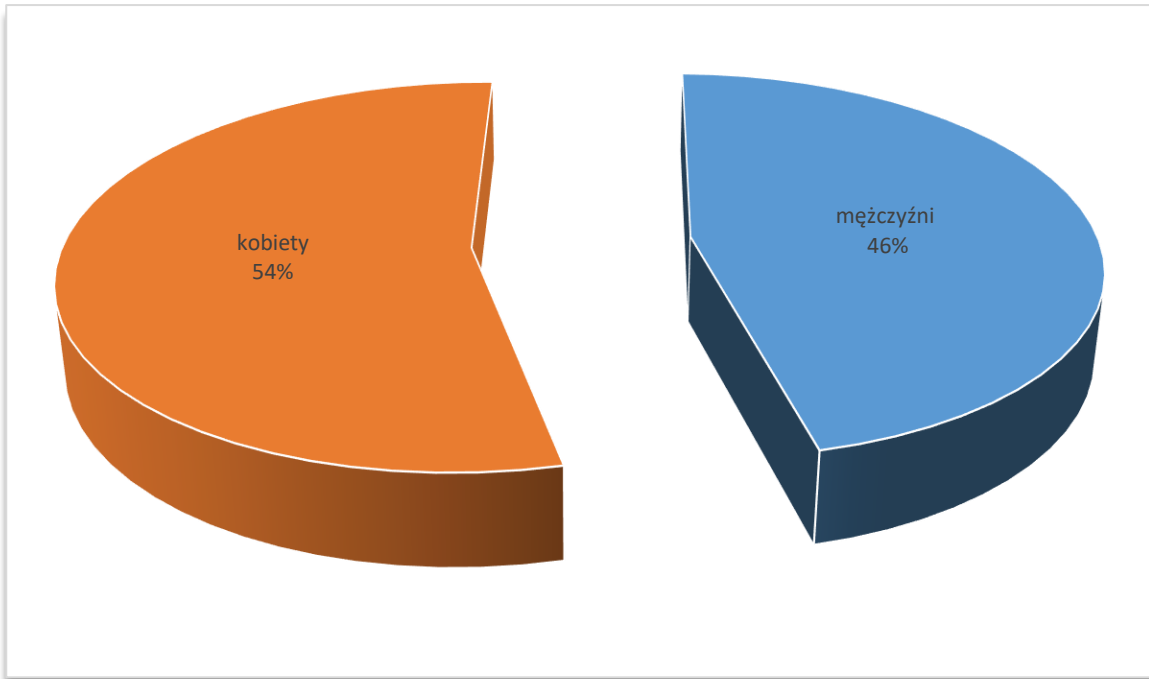
Podstawowym źródłem informacji na temat osób niepełnosprawnych są dane pochodzące z Narodowego Spisu Powszechnego w 2011r., publikowane przez Główny Urząd Statystyczny. Należy jednak zaznaczyć, że we wskazanym badaniu respondenci mogli udzielić dobrowolnych odpowiedzi na pytania dotyczące niepełnosprawności, co może powodować niedoszacowanie zjawiska niepełnosprawności na terenie powiatu kwidzyńskiego.

Zdiagnozowanie skali występowania zjawiska niepełnosprawności jest niezwykle trudnym procesem. Aktualnie w Polsce funkcjonuje pięć systemów orzekania. Cztery z nich ustalają uprawnienia do świadczeń rentowych (ZUS, KRUS, MSWiA, MON) a natomiast powiatowe zespoły orzekają o stopniu niepełnosprawności dla celów poza rentowych. Nie są prowadzone ewidencje osób niepełnosprawnych w obrębie danej jednostki samorządowej, dlatego też istnieje problem z pozyskaniem jednorodnych pod względem metodologicznym danych dotyczących osób niepełnosprawnych. W konsekwencji dostępne dane trudno jest porównać i jednoznacznie zinterpretować. Przedstawiony poniżej obraz jedynie częściowo oddaje kwestie niepełnosprawności w powiecie .

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego uzyskanych na podstawie prowadzonego w 2011r. Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i mieszkań liczba osób niepełnosprawnych w Polsce wynosiła 4 697 048 co stanowi prawie 12,36% ogółu ludności kraju.

Wykres nr 1

Osoby niepełnosprawne z podziałem na płeć w Polsce

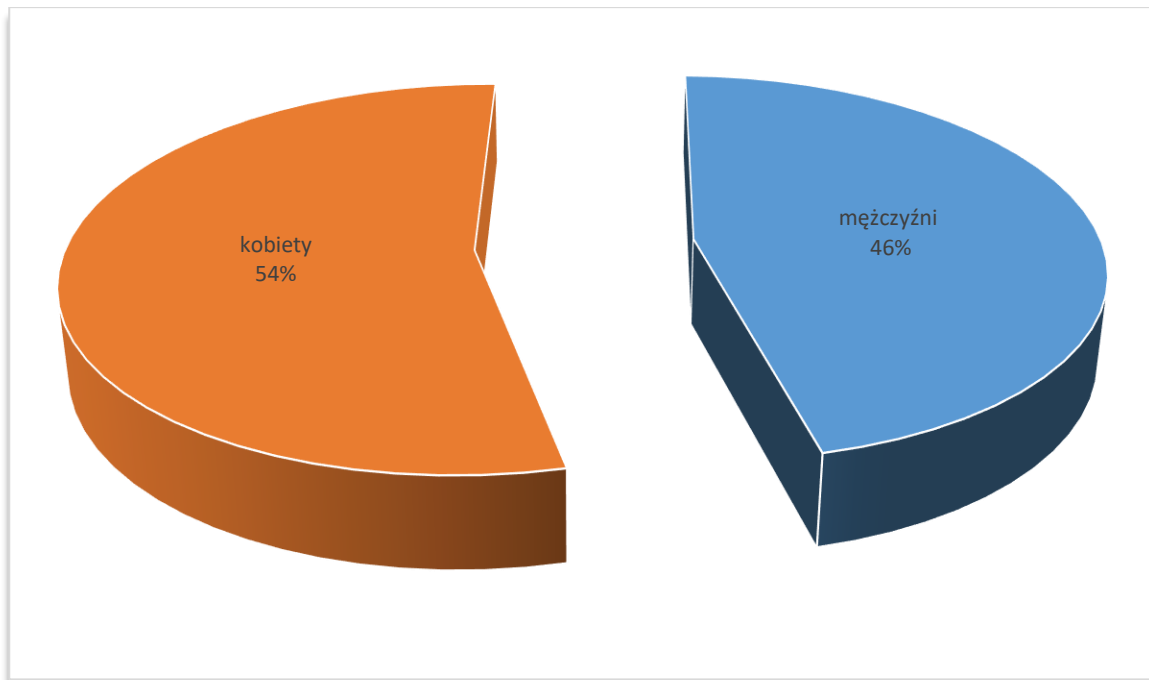
Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Powyższy wykres wskazuje, iż więcej osób niepełnosprawnych jest wśród kobiet.

Z danych GUS zawartych w Narodowym Spisie Powszechnym wynika, że w województwie pomorskim liczba osób niepełnosprawnych osiągnęła wielkość 284 499, co stanowi 21,10% ogółu ludności z województwa pomorskiego.

Wykres nr 2

Osoby niepełnosprawne z podziałem na płeć w woj. pomorskim

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Z powyższego wykresu wynika, że procentowa liczba kobiet w stosunku do liczby mężczyzn niepełnosprawnych w województwie pomorskim jest taka sama jak na terenie całego kraju.

Na terenie powiatu kwidzyńskiego, jak wynika z danych Narodowego Spisu Powszechnego z 2011r., liczba osób niepełnosprawnych wynosiła 9 148 co stanowi 11% ogółu mieszkańców powiatu, przy czym w ilości ogółem przeważają kobiety niepełnosprawne (4 691) nad ilością mężczyzn (4 458).

W ramach spisu zgodnie z klasyfikacją Głównego Urzędu Statystycznego zbieżność osób z niepełnosprawnościami, podzielono na dwie grupy, do których zaliczono:

- 1) osoby niepełnosprawne prawnie tj. takie, które posiadały odpowiednie aktualne orzeczenie wydane przez organ do tego uprawniony,
- 2) osoby niepełnosprawne tylko biologicznie tj. takie które nie posiadały orzeczenia, ale miały (odczuwały) całkowicie lub poważnie ograniczoną zdolność do wykonywania czynności podstawowych stosownie do swojego wieku.

Według powyższej klasyfikacji w powiecie kwidzyńskim z ogólnej liczby osób niepełnosprawnych najbardziej liczną grupę stanowią osoby niepełnosprawne (6 812). Mniej liczną grupę stanowią osoby niepełnosprawne biologicznie (2 337 osób).

Największą grupę osób z niepełnosprawnością prawną miało orzeczone umiarkowany stopień niepełnosprawności (2 750 osób). Druga w kolejności była grupa ze znacznym stopniem niepełnosprawności (2 082 osób). Trzecia pod względem wielkości to grupa z lekkim stopniem niepełnosprawności (1 361 osób)

Pozostałe, znacznie mniej liczne grupy, to osoby w wieku 0-15 (313 osób) i z nieustalonym stopniem (307 osób).

Tabela Nr 1 – Struktura osób niepełnosprawnych w powiecie kwidzyńskim

Kategoria wg GUS	Ogółem		Wiek przedprodukcyjny		Wiek produkcyjny		Wiek po produkcyjny	
	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety
Razem	4458	4691	306	238	2970	1935	1182	2518
Prawnie razem	3476	3336	242	180	2416	1465	818	1691
Prawnie o stopniu znacznym	989	1093	7	8	556	310	426	775
Prawnie o stopniu umiarkowanym	1373	1377	22	16	1029	674	322	687
Prawnie o stopniu lekkim	761	600	8	0	705	414	48	186
Stopień prawnie nie ustalony	179	128	30	18	127	67	22	43
Stopień prawnie ustalony 0-15	174	139	174	139	0	0	0	0
Niepełnosprawność biologiczna	982	1355	64	57	554	471	364	827

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Mieszkańcy powiatu kwidzyńskiego korzystający z systemu orzecznictwa do celów poza rentowych obsługiwani są przez Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Malborku.

Najwięcej wniosków wpłynęło do zespołu w 2020r. oraz zostało wydanych orzeczeń. Powodem była zmiana przepisów podyktowana epidemią, która z mocy prawa przedłużała ważność orzeczeń do zakończenia epidemii.

Tabela Nr 2 - Liczba złożonych wniosków i liczba wydanych orzeczeń w latach 2019-2021– mieszkańcy powiatu kwidzyńskiego

Lp.	Wyszczególnienie	2019 rok	2020 rok	2021 rok
1	Liczba złożonych wniosków	2227	2013	2140
2	Liczba wydanych orzeczeń	2056	1920	1968
	w tym powyżej 16 roku	1855	1703	1728
	w tym poniżej 16 roku	201	217	240

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Zespołu do spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Malborku

We wszystkich analizowanych latach 92% wniosków złożyły osoby w wieku powyżej 16 roku życia. Osoby poniżej 16 roku życia stanowią najmniejszą grupę ubiegających się o wydanie orzeczenia o niepełnosprawności.

II. Osoby niepełnosprawne w pomocy społecznej

Niepełnosprawność jest ważną przesłanką przyznania pomocy społecznej.

Z diagnozy wynika, że niepełnosprawność jest jednym z najczęściej występujących powodów trudnej sytuacji życiowej mieszkańców o niskim kryterium dochodowym, kwalifikującym się do świadczeń w ramach systemu pomocy społecznej.

Tabela Nr 3 – Zestawienie liczby rodzin i osób z terenu powiatu korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności i długotrwałej choroby w latach 2019-2021

Lp.	Wyszczególnienie	Z powodu niepełnosprawności			Z powodu długotrwałej choroby		
		2019	2020	2021	2019	2020	2021
1	Miasto Kwidzyn	564	538	510	376	378	363
2	Miasto i Gmina Prabuty	358	318	319	455	462	449
3	Gmina Kwidzyn	170	149	145	215	162	170
4	Gmina Ryjewo	78	68	68	17	15	6
5	Gmina Sadlinki	46	46	44	62	17	20
6	Gmina Gardeja	140	151	130	150	148	137
7	Razem powiat	1356	1270	1216	1275	1182	1145

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z OPS z powiatu kwidzyńskiego, sprawozdania MPiPS- 03

Ośrodki pomocy społecznej wypłacają z tytułu niepełnosprawności świadczenia pieniężne w postaci zasiłku pielęgnacyjnego wraz z przysługującymi dodatkami z tytułu rehabilitacji i edukacji dla niepełnosprawnych dzieci oraz zasiłków pielęgnacyjnych dla pozostałych osób niepełnosprawnych zaliczonych do znacznego stopnia niepełnosprawności.

Tabela nr 4 – Zestawienie liczby rodzin i osób z terenu powiatu kwidzyńskiego pobierających zasiłki pielęgnacyjne w latach 2019-2021

Lp	Wyszczególnienie	Liczba osób korzystających z zasiłku pielęgnacyjnego																	
		Miasto Kwidzyn			Miasto i Gmina Prabuty			Gmina Kwidzyn			Gmina Ryjewo			Gmina Sadlinki			Gmina Gardeja		
		2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2021	2021
1	Zasiłki pielęgnacyjne dla osób dorosłych	1120	1096	1104	380	377	380	364	333	346	421	360	357	134	130	130	241	249	239
2	Zasiłki pielęgnacyjne dla dzieci	277	282	306	84	94	113	85	98	101	40	46	44	40	42	44	55	60	61

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z OPS z powiatu kwidzyńskiego

Natomiast osoby, które rezygnują z zatrudnienia w celu sprawowania opieki nad osobami wymagającymi wzmożonej pielęgnacji otrzymały świadczenie pielęgnacyjne.

Tabela nr 5 – Zestawienie liczby osób z terenu powiatu kwidzyńskiego korzystających z pomocy społecznej którym wypłacono świadczenia pielęgnacyjne w latach 2019-2021

Lp.	Wyszczególnienie	Miasto Kwidzyn			Miasto i Gmina Prabuty			Gmina Kwidzyn			Gmina Ryjewo			Gmina Sadlinki			Gmina Gardeja		
		2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021
1	Świadczenia pielęgnacyjne	149	166	195	58	60	73	65	68	78	30	35	43	31	31	31	62	72	77

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z OPS z powiatu kwidzyńskiego

III. Edukacja osób niepełnosprawnych

Zgodnie z ustawą z dnia 7 września 1991r. o systemie oświaty (Dz.U. z 2020r poz. 1327 z póź. zm.) dla dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami, w tym niepełnosprawni powinny być stworzone niezbędne do rozwoju warunki dostosowane do ich potrzeb edukacyjnych i możliwości psychofizycznych.

Podstawowym celem edukacji jest wielostronny rozwój osoby niepełnosprawnej. Jego osiągnięcie uwarunkowane jest intensyfikacją kontaktów społecznych i współuczestnictwem tych osób w decydowaniu o sprawach dotyczących ich uczenia się, pracy, spędzania czasu wolnego.

Zaniedbania dziecka we wczesnym okresie edukacji na poziomie szkoły podstawowej, przekreślają możliwości zajęcia wysokiej lub przynajmniej średniej pozycji w życiu społecznym i zawodowym. Wsparcie edukacyjne w tym okresie, pozytywnie wpływa na dalsze zawodowe i społeczne losy osoby niepełnosprawnej.

Kształceniem specjalnym obejmuje się dzieci i młodzież niepełnosprawną, niedostosowaną społecznie oraz zagrożoną niedostosowaniem społecznym, wymagającą stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy. Kształcenie to może być prowadzone w formie nauki w szkołach ogólnodostępnych, szkołach lub oddziałach integracyjnych, albo specjalnych oraz w specjalnych ośrodkach szkolno – wychowawczych.

Podstawą do objęcia ucznia kształceniem specjalnym jest orzeczenie o potrzebie:

- kształcenia specjalnego,
- indywidualnego kształcenia dla dzieci i młodzieży,
- zajęć rewalidacyjno-wychowawczych dla dzieci i młodzieży upośledzonych umysłowo w stopniu głębokim,

wydane uczniowi na prośbę rodziców lub opiekunów dziecka przez zespół orzekający poradni psychologiczno-pedagogicznej (w powiecie kwidzyńskim funkcjonują 2 poradnie psychologiczno-pedagogiczne, w tym jedna w Kwidzynie, a druga w Prabutach).

Orzeczenie jest wskazaniem najodpowiedniejszej formy kształcenia, z uwzględnieniem potrzeb dziecka oraz wskazaniem właściwych form pomocy specjalistycznej, nie jest jednak równoznaczne ze skierowaniem dziecka do jakiegokolwiek szkoły. Obowiązujące ustawodawstwo pozwala rodzicom lub opiekunom dziecka decydować o wyborze szkoły. Dzięki temu uczniowie niepełnosprawni mają możliwość spełnienia obowiązku szkolnego i obowiązku nauki jak najbliżej ich miejsca zamieszkania w szkołach:

- specjalnych,
- ogólnodostępnych,
- integracyjnych,
- oddziałach integracyjnych.

Dzieciom i młodzieży, których stan zdrowia uniemożliwia lub znacznie utrudnia uczęszczanie do szkoły zapewnia się nauczanie indywidualne.

Na terenie powiatu kwidzyńskiego funkcjonują następujące placówki oświatowe kształcące dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych:

1. Szkoła Specjalna Przystosobająca do Pracy w Kwidzynie
2. Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Barcicach w tym specjalne Przedszkole
3. Szkoła Podstawowa Nr 6 z Oddziałami integracyjnymi w Kwidzynie
4. Szkoła Podstawowa Nr 5 z klasami integracyjnymi w Kwidzynie
5. Szkoła Podstawowa Nr 2 z klasami integracyjnymi w Prabutach
6. Przedszkole Integracyjne w Kwidzynie
7. Niepubliczne Specjalne Przedszkole Terapeutyczne „Kolorowe” z oddziałami specjalistycznymi i integracyjnymi w Kwidzynie
8. Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy – placówka resocjalizacyjno-rewalidacyjna dla dziewcząt z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim w Kwidzynie
9. Ośrodek Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczy w Okrągłej Łące
10. Ośrodek Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczy w Prabutach
11. Ośrodek Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczy w Kwidzynie

Ponadto Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Barcicach pełni funkcję wiodącego ośrodka koordynacyjno-rehabilitacyjno-opiekuńczego w powiecie kwidzyńskim w ramach programu kompleksowego wsparcia dla rodzin „za życiem”.

Do zadań ośrodka należy w szczególności:

1. udzielanie rodzicom specjalistycznej informacji dotyczącej problemów rozwojowych dziecka;
2. wskazywanie właściwych dla dziecka i jego rodziny form kompleksowej, specjalistycznej pomocy, w szczególności rehabilitacyjnej, terapeutycznej, fizjoterapeutycznej, psychologicznej, pedagogicznej i logopedycznej;
3. wskazywanie jednostek udzielających specjalistycznej pomocy dzieciom;
4. organizowanie wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka w wymiarze do 5 godzin tygodniowo dla danego dziecka, oraz – w zależności od potrzeb dziecka – dodatkowych usług terapeutów, fizjoterapeutów, psychologów, pedagogów, logopedów i innych specjalistów;
5. koordynowanie korzystania z usług specjalistów dostępnych na obszarze powiatu.

Zajęcia specjalistyczne prowadzi wysoko wyspecjalizowana kadra: terapeuci pedagogiczni, SI, oligofrenopedagodzy, fizjoterapeuci, logopedzi, neurologopedii oraz psycholog.

Placówki oświatowe z oddziałami integracyjnymi oraz szkoły specjalne pod względem architektonicznym i urbanistycznym są dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych, gorzej sytuacja wygląda w placówkach ogólnodostępnych, które tylko częściowo są dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych ruchowo.

IV. AKTYWIZACJA I REHABILITACJA ZAWODOWA

Zagadnienia związane z rehabilitacją zawodową osób niepełnosprawnych, których niepełnosprawność została potwierdzona orzeczeniem uregulowano w ustawie z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. 2021 poz. 573).

Zgodnie z art. 8 tego aktu prawnego „rehabilitacja zawodowa ma na celu ułatwienie osobie niepełnosprawnej uzyskania i utrzymania odpowiedniego zatrudnienia i awansu zawodowego przez umożliwienie jej korzystania z poradnictwa zawodowego, szkolenia zawodowego i pośrednictwa pracy”.

W ustawie wskazuje się szereg działań, które są niezbędne do realizacji tego celu związanych m.in. z dokonaniem oceny zdolności do pracy, prowadzeniem poradnictwa zawodowego, przygotowaniem zawodowym.

Zadania te realizuje Powiatowy Urząd Pracy w Kwidzynie.

Tabela Nr 6 – Podstawowe dane o strukturze bezrobocia w powiecie kwidzyńskim na koniec grudnia 2019-2021

Lp.	Wyszczególnienie	31.12.2019 r	31.12.2020 r	31.12.2021 r
1	Bezrobotni zarejestrowani ogółem	1756	2289	2106
2	Niepełnosprawni	129	128	152

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań o rynku pracy MRPiT – 01

Tabela Nr 7 – Zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej wykonywane w oparciu o środki finansowe z PFRON w latach 2019-2021

Lp.	Wyszczególnienie	2019 r		2020 r		2021 r	
		środki	Ilość stanowisk	środki	Ilość stanowisk	środki	Ilość stanowisk
1.	Zwrot kosztów wyposażenia stanowiska pracy osoby niepełnosprawnej	20 000	6	20 000	4	0	0
2.	Zwrot wydatków na instrumenty i usługi rynku pracy	0	0	0	0	0	0
3.	Zwrot kosztów szkoleń osób niepełnosprawnych	0	0	0	0	9 920	1
4.	Środki na podjęcie działalności gospodarczej albo wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej	0	0	0	0	30 000	1
5.	Dofinansowania do oprocentowania kredytów bankowych zaciągniętych na kontynuowanie działalności gospodarczej lub prowadzenie gospodarstwa rolnego	0	0	0	0	0	0
6.	Utworzenie miejsc pracy – środki z programu wyrównywania różnic między regionami	45 000	1	60 000	2	0	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z PCPR

Realizacja zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej osób z niepełnosprawnością obejmuje szersze działania Powiatowego Urzędu Pracy w Kwidzynie który realizował zadania w przedmiotowym zakresie również ze środków Funduszu Pracy oraz środków pozyskanych z Europejskiego Funduszu Społecznego.

Powodzenie całego procesu rehabilitacji zawodowej uzależnione jest od orientacji zawodowej, poradnictwa zawodowego opartego na ocenie zdolności do pracy osoby niepełnosprawnej i ostatecznie umieszczenie jej w odpowiednim miejscu pracy oraz pomoc w adaptacji zawodowej.

V. REHABILITACJA SPOŁECZNA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

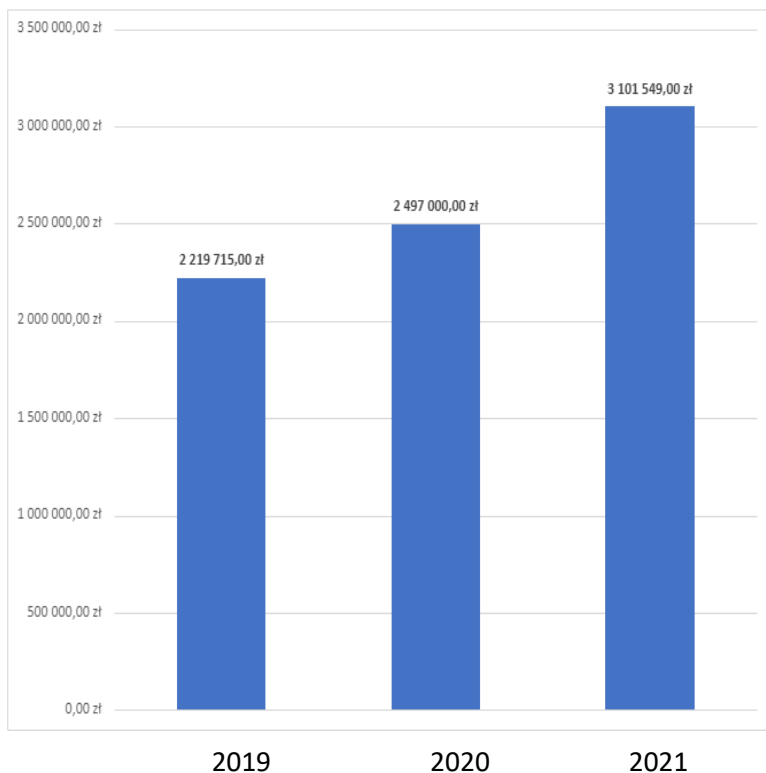
Wskazana powyżej ustawa z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. 2021 poz. 573) definiuje również zagadnienie rehabilitacji społecznej. Zgodnie z art. 9 ma ona na celu „umożliwianie osobom niepełnosprawnym uczestnictwa w życiu społecznym”.

W tym akcie prawnym wskazano, iż realizowana jest ona przez:

1. wyrabianie zaradności osobistej i pobudzanie aktywności społecznej osoby niepełnosprawnej;
2. wyrabianie umiejętności samodzielnego wypełniania ról społecznych;
3. likwidację barier, w szczególności architektonicznych, urbanistycznych, transportowych, technicznych, w komunikowaniu się i dostępie do informacji;
4. kształtowanie w społeczeństwie właściwych postaw i zachowań sprzyjających integracji z osobami niepełnosprawnymi.

Działania w tym zakresie podejmuje Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, jako samodzielna jednostka organizacyjna realizująca zadania własne pomocy społecznej oraz zadania z zakresu administracji rządowej, nałożone ustawami lub wykonywane na podstawie porozumienia.

Wykres nr 3 wysokość środków przeznaczonych na zadania z zakresu rehabilitacji społecznej w latach 2019-2021

Źródło : opracowanie własne na podstawie danych z PCPR

Na zadania z zakresu rehabilitacji społecznej w latach 2019-2021 wydano 7 818 264,00 zł.

Kwota wydatków corocznie wzrastała. Podkreślić należy, że środki finansowe przekazywane przez PFRON na rehabilitację społeczną i zawodową od wielu lat są niewystarczające, nie pokrywają obecnego zapotrzebowania.

Niżej przedstawiona tabela obrazuje rodzaje zadań realizowanych w ramach rehabilitacji społecznej w oparciu o środki PFRON w latach 2011-2014

Tabela Nr 8 – Rodzaje zadań realizowanych w ramach rehabilitacji społecznej w oparciu o środki PFRON w latach 2019-2021

Lp.	Treść zadania	2019	2020	2021
1.	Turnusy rehabilitacyjne	120 803,00	157 716,00	214 242,00
	Ilość osób niepełnosprawnych	96	115	155
2.	Bariery architektoniczne w komunikowaniu się i techniczne ogółem	66 479,00	120 000,00	200 00,00
	Ilość osób niepełnosprawnych	34	46	62
	W tym: Bariery architektoniczne	39 660,00	94 230,00	121 300,00
	Ilość osób niepełnosprawnych	21	33	30
	W tym: Bariery w komunikowaniu się i techniczne	26 819,00	25 770,00	78 700,00
	Ilość osób niepełnosprawnych	13	13	32
3.	Dofinansowanie sportu, kultury, turystyki i rekreacji	49 200,00	45 680,00	68 300,00
	Ilość podpisanych umów	16	10	14
4.	Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym	300 689,00	342 726,00	613 547,00
	Ilość osób niepełnosprawnych	459	393	456
5.	Warsztaty Terapii Zajęciowej	1 682 544,00	1 830 878,00	2 005 460,00
	Ilość osób niepełnosprawnych	89	89	89

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PCPR

Najwyższa kwota środków finansowych w tych latach została wydatkowana na działania z zakresu tworzenia i działalności warsztatów terapii zajęciowej – 5.518,882 zł to ok. 65% wszystkich wydatków. Ponadto 1.256,962 złotych wyniosło również dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym, które to zadanie po WTZ zajmuje najwyższą pozycję wydatków.

5.1 DOFINANSOWANIE KOSZTÓW TWORZENIA I DZIAŁALNOŚCI WARSZTATÓW TERAPII ZAJĘCIOWEJ

Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych do podstawowych form aktywności w tym zakresie zalicza się uczestnictwo tych osób w warsztatach terapii zajęciowej.

Definiując warsztaty terapii zajęciowej ustawodawca wskazuje, że jest to „wyodrębniona organizacyjnie i finansowo placówka stwarzająca osobom niepełnosprawnym niezdolnym do podjęcia pracy możliwość rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie pozyskania lub przywracania umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia”. Terapia jest realizowana na podstawie indywidualnego programu rehabilitacji dostosowanego do możliwości i potrzeb danej osoby.

Na terenie powiatu kwidzyńskiego funkcjonują dwa Warsztaty Terapii Zajęciowej, do których uczęszcza 89 osób niepełnosprawnych ze znacznym i umiarkowanym stopniem niepełnosprawności tj.:

1. Warsztat Terapii Zajęciowej w Górkach prowadzony przez Fundację Misericordia w Kwidzynie dla 47 osób niepełnosprawnych
2. Warsztat Terapii Zajęciowej prowadzony przez Stowarzyszenie Pomocy Społecznej „Słoneczne Wzgórze” w Ryjewie dla 42 osób niepełnosprawnych.

Koszty funkcjonowania WTZ w 90 % pokryte są ze środków PFRON natomiast pozostałe co najmniej 10% jako obowiązkowe pochodzą ze środków samorządu powiatowego.

Tabela Nr 9 – Dofinansowanie działalności warsztatów terapii zajęciowej ze środków PFRON oraz ze środków powiatu kwidzyńskiego w latach 2019-2021

Wyszczególnienie	2019	2020	2021
WTZ Kwidzyn Przekazano dofinansowanie w zł	1 037 803,00	1 118 124,00	1 203 014,00
w tym ze środków PFRON	922 512,00	990 312,00	1 082 712,00
w tym ze środków Powiatu kwidzyńskiego	115 291,00	127 812,00	120 302,00
WTZ Ryjewo Przekazano dofinansowanie w zł	844 480,00	933 963,00	1 025 276,00
w tym ze środków PFRON	760 032,00	840 566,00	92 248,00
w tym ze środków powiatu kwidzyńskiego	84 448,00	93 387,00	102 528,00
Razem przekazano dofinansowanie	1 882 283,00	2 052 087,00	2 228 290,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie corocznych sprawozdań z działalności PCPR

W grudniu 2019 roku Warsztaty Terapii Zajęciowej w Ryjewie otrzymały nową siedzibę Centrum Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w Ryjewie.

Dotychczas WTZ korzystał z pomieszczeń piwnicznych Domu Pomocy Społecznej w Ryjewie.

Nowy obiekt poprawił warunki funkcjonowania uczestników WTZ i pozwoli na jego rozwój. Inwestycja została dofinansowana przez samorząd powiatu kwidzyńskiego (ponad 850 tys zł) a także przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, który przyznał gminie Ryjewo ponad 1 mln zł.

W obu warsztatach terapii zajęciowej prowadzona jest działalność rekreacyjna, kulturalna i sportowa. Dla uczestników zorganizowano szereg wyjazdów, wycieczek, wyjść na imprezy kulturalne, zabaw, biwaków itp.

Uczestniczyli oni w wielu zawodach sportowych o zasięgu lokalnym, krajowym, a nawet zagranicznym. Rehabilitacja uczestników warsztatów odbywa się zgodnie z indywidualnym programem przygotowanym dla każdego uczestnika i realizowanym przez Radę Programową, składającą się z pracowników warsztatów.

5.2 DOFINANSOWANIE DO ZAKUPU SPRZĘTU REHABILITACYJNEGO

Osoby niepełnosprawne spełniające kryterium dochodowe, w których występuje potrzeba prowadzenia rehabilitacji w warunkach domowych przy użyciu sprzętu rehabilitacyjnego mogą wystąpić o dofinansowanie do zakupu sprzętów, przyrządów i urządzeń zalecanych przez lekarza.

Dane przedstawione w tabeli Nr 10 wskazują, że w latach 2019-2021 wzrastała liczba złożonych wniosków (4 w 2019 do 22 w 2021)

Całkowita wartość dofinansowania do zakupu sprzętu rehabilitacyjnego dla osób niepełnosprawnych w analizowanym okresie wyniosła 55 295 zł, z czego najwyższa kwota została wypłacona w 2021 roku w wysokości 35 435 zł.

Najczęściej dofinansowanie obejmowało zakup sprzętu rehabilitacyjnego takiego jak, rowery stacjonarne, zestawy do ćwiczeń.

Tabela Nr 10 – liczba wniosków oraz rozliczonych umów dotyczących dofinansowania do sprzętu rehabilitacyjnego dla indywidualnych osób niepełnosprawnych oraz wysokość wypłaconego dofinansowania

Lp.	Wyszczególnienie	2019	2020	2021
1.	Liczba złożonych wniosków	4	6	22
2.	Liczba rozliczonych wniosków	4	5	21
3.	Wypłacone dofinansowanie	2 667,00	17 193,00	35 435,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie corocznych sprawozdań z działalności PCPR

5.3 DOFINANSOWANIE DO ZAOPATRZENIA W PRZEDMIOTY ORTOPEDYCZNE I ŚRODKI POMOCNICZE

O dofinansowanie zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze mogą ubiegać się osoby niepełnosprawne – bez względu na wiek i stopień niepełnosprawności, które otrzymały refundację z Narodowego Funduszu Zdrowia i spełniają kryterium dochodowe. Wysokość dofinansowania jest uwarunkowana od limitu finansowania każdego przedmiotu i udziału procentowego Narodowego Funduszu Zdrowia.

W latach 2019-2021 złożono 1631 wniosków o dofinansowanie zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze z których zrealizowano 80 % (Tabela Nr 11).

Na działania w tym zakresie wydatkowano we wskazanym okresie czasowym 1 239 769 zł. Od 2019 roku rośnie kwota wydatkowanych co roku na ten cel środków.

Tabela Nr 11 – Liczba wniosków złożonych i zrealizowanych na dofinansowanie zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze wraz z kwotą przyznanego dofinansowania w latach 2019-2021

Lp.	Wyszczególnienie	2019	2020	2021
1.	Liczba złożonych wniosków	557	497	577
2.	Liczba wniosków zrealizowanych	459	393	456
3.	Wydatkowana kwota w zł	300 689,00	325 533,00	613 547,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie corocznych sprawozdań z działalności PCPR

Zgodnie z danymi dofinansowanie w latach 2019 – 2021 obejmowało przede wszystkim zakup:

- aparatów słuchowych,
- butów ortopedycznych,
- materacy i poduszek przeciwoodleżynowych,
- wózków inwalidzkich,
- pionizatorów,
- pieluchomajtek, cewników, worków do zbiórki moczu,
- protez kończyn górnych i dolnych.

5.4 DOFINANSOWANIE DO UCZESTNICTWA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH I ICH OPIEKUNÓW W TURNUSACH REHABILITACYJNYCH

Jedną z form wsparcia osób niepełnosprawnych jest ich udział w turnusach rehabilitacyjnych. Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 listopada 2007 r. w sprawie turnusów rehabilitacyjnych organizuje się je dla osób niepełnosprawnych o zbliżonych potrzebach odnoszących się do ich wieku, rodzaju niepełnosprawności albo rodzaju schorzeń lub dysfunkcji. Zakłada się, że uczestnictwo w tego typu aktywnościach wpływa korzystnie na rozwój kontaktów międzyludzkich, pobudza samodzielność i rozwój osobisty.

W latach 2019 – 2021 o dofinansowanie do uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów ubiegało się 365 osób, z których wsparcie otrzymało 69 %.

Turnusy rehabilitacyjne cieszą się ogromnym zainteresowaniem wśród osób niepełnosprawnych, ponieważ dla wielu osób niepełnosprawnych są jedyną szansą na wyjście z izolacji, ale z uwagi na niewystarczające środki finansowe pierwszeństwo w uzyskaniu dofinansowania mają dzieci i młodzież wraz z opiekunami oraz osoby, które nie korzystały z dofinansowania w poprzednich latach.

Tabela Nr 12 – Liczba osób ubiegających się o dofinansowanie do turnusu rehabilitacyjnego w latach 2019 – 2021

Lp.	Wyszczególnienie	2019	2020	2021
1.	Liczba złożonych wniosków	116	116	133
2.	Liczba osób, którym przyznano dofinansowanie	57	87	119
	Kwota dofinansowania w złotych	120 803	157 716	214 242

Źródło: opracowanie własne na podstawie corocznych sprawozdań z działalności PCPR

Od 2019 r. do 2021 r. na dofinansowanie do turnusów rehabilitacyjnych wydano kwotę 492 761 złotych.

5.5 LIKWIDACJA BARIER ARCHITEKTONICZNYCH

Środki PFRON przeznaczone są również na działania służące likwidacji barier umożliwiających osobom niepełnosprawnym samodzielne funkcjonowanie. Za bariery architektoniczne uważa się wszelkie utrudnienia występujące w budynku i w jego najbliższym otoczeniu, które uniemożliwiają lub utrudniają swobodę osobom niepełnosprawnym.

W latach 2019 – 2021 złożono 111 wniosków o dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, z których 76% otrzymało dofinansowanie.

Od 2019 roku corocznie rośnie wartość środków przeznaczonych na ten cel, w 2021 r. osiągnęła ona wartość 121 300 zł.

Tabela Nr 13 – Liczba złożonych wniosków i zawartych umów dotyczących dofinansowania do likwidacji barier architektonicznych

Lp.	Wyszczególnienie	2019	2020	2021
1.	Liczba złożonych wniosków	30	41	40
2.	Liczba zawartych umów	21	33	30
3.	Wysokość dofinansowania w zł	39 660	94 230	121 300

Źródło: Opracowanie własne na podstawie corocznych sprawozdań z działalności PCPR

Dofinansowanie ze środków PFRON w ramach likwidacji barier architektonicznych obejmowało m.in. przystosowanie łazienek do potrzeb osób niepełnosprawnych, budowę podjazdów, wyrównywanie dojazdów do budynków mieszkalnych, zapewniających osobom niepełnosprawnym swobodny dostęp do lokali mieszkaniowych oraz inne prace mające na celu umożliwienie łatwiejszego poruszania się osobom niepełnosprawnym w miejscu ich zamieszkania.

Przyznano również środki finansowe na zakup i montaż platform pionowych zewnętrznych (wind) oraz krzeseł przyschodowych.

5.6 LIKWIDACJA BARIER TECHNICZNYCH I W KOMUNIKOWANIU SIĘ

Za barierę techniczną uważa się „przeszkodę wynikającą z braku zastosowania lub niedostosowania przedmiotów lub urządzeń odpowiednich do rodzaju niepełnosprawności” uniemożliwiająca osobom niepełnosprawnym samodzielne funkcjonowanie. Przyjmuje się, że bariery w komunikowaniu się to „ograniczenia uniemożliwiające lub utrudniające osobie niepełnosprawnej swobodne porozumiewanie się z otoczeniem i/lub przekazywanie informacji”.

Z dofinansowania na niwelowanie wskazanych barier może skorzystać każda osoba mająca znaczny, umiarkowany lub lekki stopień niepełnosprawności lub orzeczenie o niepełnosprawności w przypadku osób do 16 r. ż., oraz potrzeby wynikające z niepełnosprawności, które mogą być zrealizowane dzięki dofinansowaniu.

Wysokość dofinansowania do likwidacji barier technicznych i w komunikowaniu się wynosi do 95 % kosztów.

W latach 2019 – 2021 złożono 69 wniosków, w ramach których dofinansowanie otrzymało 84%. Warto zwrócić uwagę że od 2019 roku wzrasta zainteresowanie tą formą wsparcia – zwiększa się liczba składanych wniosków (Tabela 14).

Tabela Nr 14 – Liczba złożonych i rozliczonych wniosków/umów dot. dofinansowania do likwidacji barier technicznych i w komunikowaniu się w latach 2019-2021

Lp.	Wyszczególnienie	2019	2020	2021
1.	Liczba złożonych wniosków	15	17	37
2.	Liczba zawartych umów	13	13	32
3.	Wysokość dofinansowania	26 819	25 770	78 700

Źródło: Opracowanie własne na podstawie corocznych sprawozdań z działalności PCPR

Od 2019 r. do 2021 r. na dofinansowanie do likwidacji barier technicznych i w komunikowaniu się wydano 131 289 zł. Warto odnotować wzrost wydatków na te działania w 2021 roku w odniesieniu do lat ubiegłych.

5.7 DOFINANSOWANIE DO SPORTU, KULTURY, REKREACJI I TURYSTYKI OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Z środków PFRON możliwe było również pozyskanie dofinansowania w zakresie działań związanych ze sportem, kulturą, rekreacją i turystyką osób niepełnosprawnych, mających na celu aktywizację społeczną.

O środki finansowe mogły ubiegać się osoby prawne oraz jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej spełniające warunki formalne dotyczące np. prowadzenia przez co najmniej 2 lata działalność na rzecz osób niepełnosprawnych.

Wysokość dofinansowania organizacji sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych wynosi do 60 % kosztów przedsięwzięcia.

W latach 2019 – 2021 złożono 44 wniosków dotyczących dofinansowania organizacji sportu, kultury, turystyki i rekreacji (Tabela Nr 15).

W analizowanym okresie zawarto 44 umów o dofinansowanie – widoczny jest nieznaczny spadek w 2020 roku – związany jest on z ogłoszonym na obszarze Polski stanem epidemii związanej z zakażeniami wirusem SARS-CoV-2. Z tego powodu organizacje rezygnowały z realizacji zadania.

Wysokość rozliczonego w latach 2019 – 2021 dofinansowania wynosi 163 180,00 zł.

Tabela Nr 15 – Liczba złożonych i rozliczonych wniosków/umów dot. dofinansowania do sportu, kultury, turystyki i rekreacji osób niepełnosprawnych

Wyszczególnienie	2019	2020	2021
Liczba złożonych wniosków	17	12	15
Liczba zawartych umów	17	12	15
Liczba zrealizowanych umów	16	10	14
Kwota dofinansowania	49 200	45 680	68 300

Źródło: Opracowanie własne na podstawie corocznych sprawozdań z działalności PCPR

Wśród projektów, na które organizacje otrzymały środki finansowe były różnego rodzaju imprezy tj. wycieczki, warsztaty, spotkania mikołajkowe, zabawy integracyjne, teatralia, biegi sportowe.

5.8 PROGRAM AKTYWNY SAMORZĄD

Od 2012 roku powiat kwidzyński kontynuuje realizację programu „Aktywny Samorząd” dofinansowanego przez PFRON. Celem głównym programu jest wyeliminowanie lub zmniejszenie barier ograniczających uczestnictwo beneficjentów programu w życiu społecznym, zawodowym i w dostępie do edukacji.

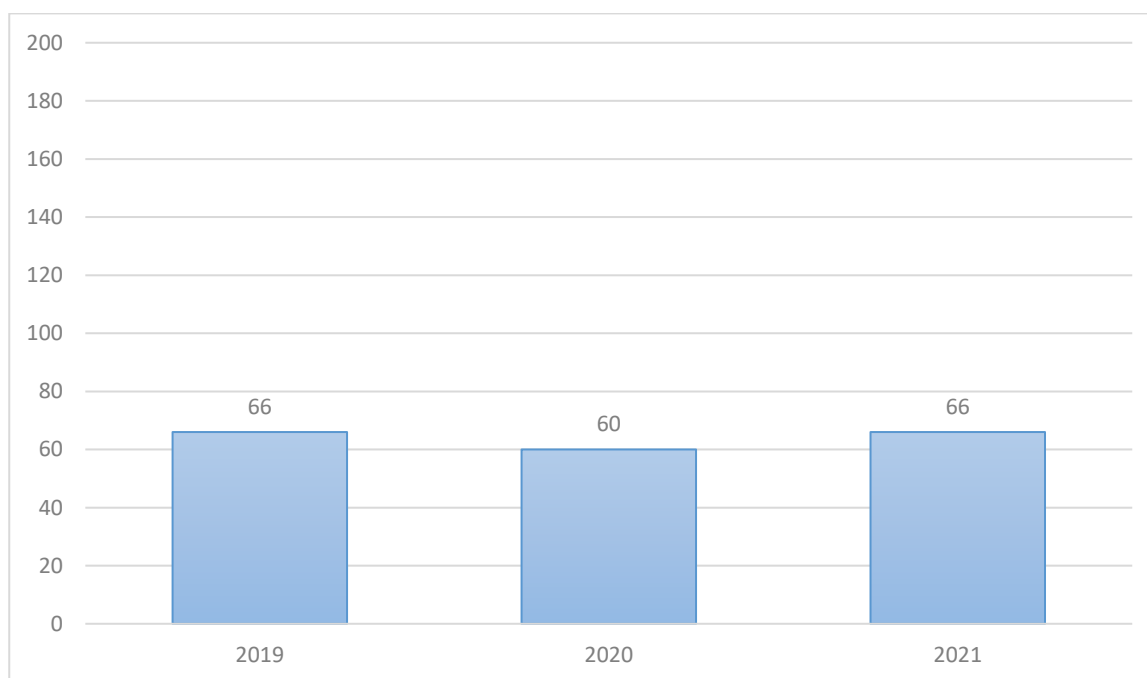
Podjęmowane działania mają na celu;

- likwidację barier transportowych,
- likwidację barier w dostępie do uczestniczenia w społeczeństwie informacyjnym,
- likwidację barier w poruszaniu się,
- pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej, poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej,
- pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym

W Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Kwidzynie w latach 2019 – 2021 złożono ogółem 192 wniosków o dofinansowanie w ramach programu „Aktywny Samorząd” – liczba wniosków utrzymuje się na stałym poziomie.

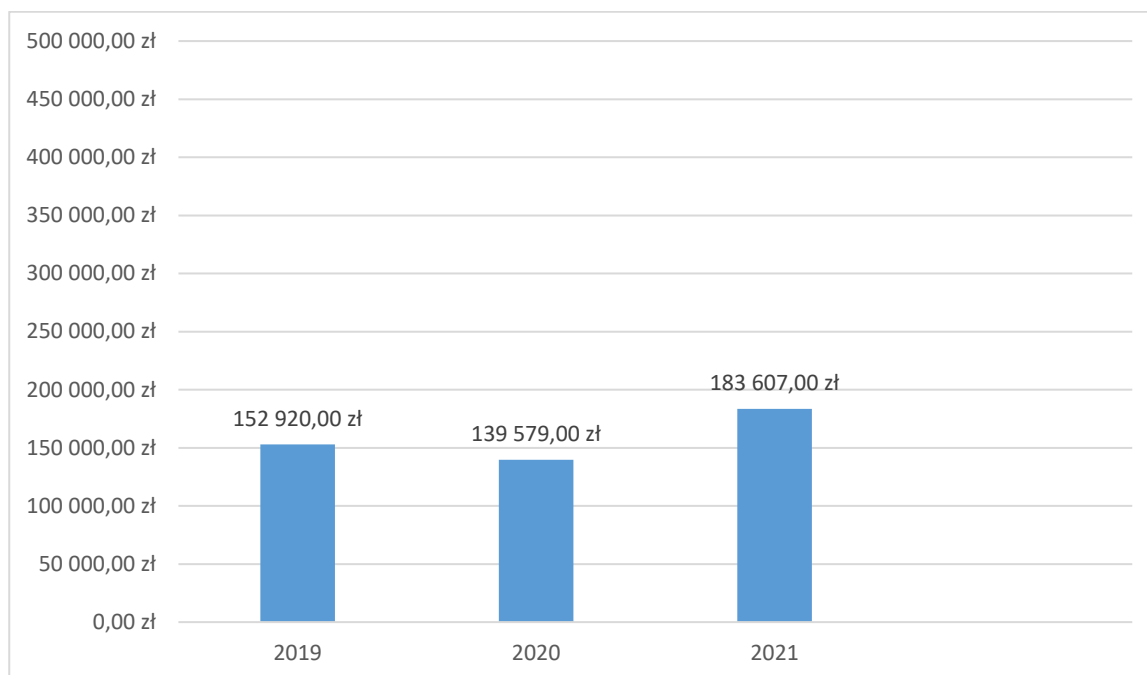
Wykres nr 4– liczba złożonych wniosków o dofinansowanie w ramach programu „Aktywny Samorząd”

w latach 2019-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie corocznych sprawozdań z działalności PCPR

Wykres Nr 5 Łączna kwota środków finansowych przekazanych przez PFRON na realizację programu w latach 2019 – 2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie corocznych sprawozdań z działalności PCPR

Na realizację programu w latach 2019 – 2021 wydatkowano 476 106 zł. Kwota w stosunku do 2019 r. uległa zwiększeniu.

5.9 PROGRAM WYRÓWNYWANIA RÓŻNIC MIĘDZY REGIONAMI

Powiat kwidzyński od lat aktywnie uczestniczy także w „Programie wyrównywania różnic między regionami III”

Tabela Nr 16 – Wysokość środków pozyskanych na realizację programu w latach 2019 – 2021

Lp.	Wyszczególnienie	2019	2020	2021
1.	Utworzenie miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych	45 000	60 000	
2.	Likwidacja barier w urzędach, placówkach edukacyjnych lub ŚDS w Zakresie umożliwienia osobom niepełnosprawnym poruszania się i komunikowania		121 975	
3.	Likwidacja barier transportowych		189 000	
4.	Tworzenie WTZ oraz przeciwdziałanie degradacji infrastruktury istniejących WTZ		55 659	27 946
Razem		45 000	426 634	27 946

Źródło: Opracowanie własne na podstawie corocznych sprawozdań z działalności PCPR

5.10 Pomoc osobom niepełnosprawnym poszkodowanym w wyniku żywiołu lub sytuacji kryzysowych wywołanych chorobami zakaźnymi Moduł III

W związku z wejściem w życie ustawy z dnia 31 marca 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID – 19 PFRON uruchomił w 2020 r. program „Pomoc osobom niepełnosprawnym poszkodowanym w wyniku żywiołu lub sytuacji kryzysowych wywołanych chorobami zakaźnymi Moduł III.

Celem programu było udzielenie pomocy finansowej osobom niepełnosprawnym, które na skutek wystąpienia sytuacji kryzysowych spowodowanych chorobami zakaźnymi utraciły w okresie, od dnia 9 marca 2020 r. do dnia 16 listopada 2020 r. możliwość korzystania z opieki świadczonej w placówce rehabilitacyjnej w formie dofinansowania kosztów związanych z zapewnieniem opieki w warunkach domowych.

W ramach programu zostało złożonych 229 wniosków z tego 180 spełniało wymogi programu. Na realizację programu wydatkowano środki w wysokości 291 000 zł.

5.11 OPIEKA WYTCHNIENIOWA

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie realizowało program Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej pn. „Opieka wytchnieniowa” – edycja 2019 w zakresie Modułu III polegającego na: świadczeniu usług opieki wytchnieniowej poprzez zapewnienie członkom rodziny lub opiekunom sprawującym bezpośrednią opiekę nad dziećmi z orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniem konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji, konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji oraz osobami niepełnosprawnymi ze znacznym stopniem niepełnosprawności, możliwości skorzystania ze specjalistycznego poradnictwa (psychologicznego lub terapeutycznego) oraz wsparcia w zakresie nauki pielęgnacji, rehabilitacji i dietetyki.

W efekcie udzielono usługi w formie specjalistycznego wsparcia psychologicznego, wsparcia w zakresie nauki pielęgnacji i dietetyki (zajęcia grupowe i indywidualne).

Z udzielonego wsparcia skorzystało 11 osób będących członkami rodzin lub opiekunami sprawującymi bezpośrednią opiekę nad osobami z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności i 3 opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad dzieckiem niepełnosprawnym z orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniem konieczności stałej lub długotrwałej opieki.

Łączna liczba godzin usług opieki wytchnieniowej w formie specjalistycznego poradnictwa wyniosła 393 godziny.

Środki finansowe w wysokości 8 426 zł pochodziły z Solidarnościowego Funduszu Wsparcia Osób Niepełnosprawnych oraz w wysokości 2 104 zł z budżetu powiatu.

5.12 ASYSTENT OSOBISTY OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNEJ

Powiat kwidziński od 2020 r. realizuje program „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” finansowany z Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. Program dedykowany jest pełnoletnim osobom niepełnosprawnym posiadającym orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, które w wykonywaniu codziennych czynności oraz w funkcjonowaniu w życiu społecznym wymagają wsparcia asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej oraz dzieciom do 16 roku życia ze wskazaniem konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby.

Celem programu było wprowadzenie usług asystenta jako formy ogólnodostępnego wsparcia dla pełnoletnich osób niepełnosprawnych przy:

- wykonywaniu codziennych czynności,
- poprawie funkcjonowania w życiu społecznym,

- ograniczaniu skutków niepełnosprawności,
- stymulacji do podejmowania aktywności na różnych szczeblach życia codziennego.

Osoby niepełnosprawne miały możliwość skorzystania z pomocy asystenta osobistego m.in. przy:

- wyjściu, powrocie oraz/lub dojazdach w wybrane przez uczestnika programu miejsce (np. dom, praca, placówki oświatowe i szkoleniowe, świątynie, placówki służby zdrowia i rehabilitacyjne, gabinety lekarskie, urzędy, znajomi, rodzina, instytucje finansowe, wydarzenia kulturalne/rozrywkowe, sportowe itp.),
- wyjściu, powrocie oraz/lub dojazdach na rehabilitację i zajęcia terapeutyczne,
- zakupach, z zastrzeżeniem aktywnego udziału uczestnika Programu przy ich realizacji,
- załatwianiu spraw urzędowych,
- nawiązaniu kontaktu/współpracy z różnego rodzaju organizacjami,
- korzystaniu z dóbr kultury tj. muzeum, teatr, kino, galerie sztuki, wystawy,
- wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym

Tabela Nr 17 – Liczba osób niepełnosprawnych objętych usługą asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej

Lp.	Wyszczególnienie	2020	2021
1.	Liczba osób	10	12
2.	Ilość godzin usług asystenckich	1171	2416
3.	Kwota środków	35130 zł	101465 zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie corocznych sprawozdań z działalności PCPR

Program cieszy się dużym zainteresowaniem i powiat kwidzyński w kolejnych latach będzie aplikował o środki na realizację usług asystenckich.

5.13 POWIATOWY ŚRODOWISKOWY DOM SAMOPOMOCY

Powiatowy Środowiskowy Dom Samopomocy jest przeznaczony dla 22 osób niepełnosprawnych ze spektrum autyzmu i dla osób z niepełnosprawnościami sprzężonymi. Ośrodek jest prowadzony na zlecenie powiatu przez Fundację „Ja tu jestem”. Dom mieści się przy ul. Ogrodowej 2 w wydzielonej części Szkoły Specjalnej Przystosowanej do Pracy w Kwidzynie.

ŚDS funkcjonuje przez 5 dni w tygodniu po 8 godzin dziennie. Podstawowym celem działalności Domu jest zapewnienie osobom chorym psychicznie, niepełnosprawnym intelektualnie i wykazującym inne przewlekłe zaburzenia czynności psychicznych, oparcia społecznego w środowisku lokalnym, pozwalającego na zaspakajanie ich podstawowych potrzeb życiowych, poprawę funkcjonowania społecznego zmierzającą do usamodzielnienia, zapobieganie izolacji społecznej i umożliwienie integracji ze środowiskiem.

Zajęcia w Domu organizowane są w grupach i indywidualnie. Rodzaj i zakres zajęć dla każdego uczestnika są ustalane w indywidualnym planie wsparcia, aktywizacji, rehabilitacji i integracji społecznej przygotowanym przez zespół wspierająco-aktywizujący w porozumieniu i za zgodą uczestnika lub jego opiekuna prawnego, a także w miarę możliwości, przy udziale najbliższej rodziny uczestnika.

Zajęcia w ŚDS odbywają się w pracowniach : kulinarnej, terapii zajęciowej, umiejętności życia codziennego, artystyczno-plastycznej i rękodzielnictwa.

Praca terapeutyczna i rehabilitacja pomaga w utrzymaniu dobrej kondycji uczestników oraz poprawę w zakresie uspołeczniania i umiejętności życiowych.

VI. WSPÓŁPRACA Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI DZIAŁAJĄCYMI NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Ważną rolę w zakresie wspierania działań na rzecz osób z niepełnosprawnością pełnią organizacje pozarządowe. Organizacje pozarządowe działające na rzecz osób niepełnosprawnych na terenie powiatu kwidzyńskiego posiadają ogromny potencjał kadrowy (większość personelu to wolontariat), ale niestety niewielkie fundusze uniemożliwiają zaspokojenie wszystkich zgłaszanych potrzeb. Organizacje wnioskuje o więcej środków finansowych dotyczących zlecenia przez samorządy zadań na rzecz osób niepełnosprawnych, ale również o dalsze wsparcie merytoryczne samorządu w zakresie aplikowania o środki unijne.

Włączanie i wspieranie organizacji pozarządowych do działań na rzecz osób niepełnosprawnych pozwoli na rozszerzenie rozmaitych form aktywności, a także spowoduje, że obecność osób niepełnosprawnych w życiu społeczności lokalnej stanie się czymś naturalnym.

W latach 2019 – 2021 fundacjom oraz organizacjom pozarządowym zlecono zadania z zakresu rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych:

- „Wspieranie działań w zakresie integracji oraz szeroko rozumianej rehabilitacji leczniczej, społecznej i zabiegowej zmierzających do ograniczenia skutków niepełnosprawności”.
- „Likwidacja barier w komunikowaniu się dzieci i młodzieży niepełnosprawnych lub zagrożonych niepełnosprawnością i ich rodziców z terenu powiatu kwidzyńskiego”.
- „Prowadzenie Środowiskowego Ośrodka Wsparcia dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi”

W latach 2019 – 2021 fundacje i organizacje pozarządowe otrzymały dofinansowanie ze środków własnych powiatu w wysokości 391 300 zł oraz 1 419 350 zł od Wojewody Pomorskiego na prowadzenie Środowiskowego Domu Samopomocy, które to zadanie zostało zlecone fundacji.

Tabela Nr 18 – Liczba organizacji pozarządowych otrzymująca dofinansowanie ze środków powiatu i środków wojewody na zadanie z zakresu rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych oraz kwota przyznanego dofinansowania

Lp.	Wyszczególnienie	2019	2020	2021
1.	Liczba organizacji	5	4	4
2.	Kwota dofinansowania	575 085 zł	568 807 zł	666 758 zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie corocznych sprawozdań z działalności PCPR

VII. CELE PROGRAMU

Celem głównym Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w powiecie kwidzyńskim na lata 2022 – 2030 jest stworzenie jak najlepszych warunków do pełnego uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i zawodowym oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin.

Cele szczegółowe to:

1. Rozwój bazy lokalowej i placówek umożliwiających skuteczną pomoc osobom niepełnosprawnym.
2. Zapewnienie dostępu do dóbr i usług pozwalających na pełne uczestnictwo osób niepełnosprawnych i ich rodzin w życiu społecznym.
3. Tworzenie warunków do aktywizacji zawodowej i zatrudniania osób niepełnosprawnych.
4. Wyrównywanie szans w dostępie do kształcenia osób niepełnosprawnych na wszystkich poziomach edukacji.
5. Zwiększenie aktywności i efektywności podmiotów realizujących zadania na rzecz osób niepełnosprawnych

Kierunki działań w ramach poszczególnych celów programu przedstawia poniższa tabela.

CEL OPERACYJNY			
1. Rozwój bazy lokalowej i placówek umożliwiających skuteczną pomoc osobom niepełnosprawnym			
Zadania	Realizatorzy/Partnerzy	Wskaźnik	Termin realizacji
1.1 Utworzenie mieszkań wspomaganych i mieszkań chronionych dla osób niepełnosprawnych w tym na rzecz osób niepełnosprawnych o obniżonym poziomie intelektualnym i osób z zaburzeniami psychicznymi.	Samorządy PCPR OPS Organizacje pozarządowe	Liczba utworzonych mieszkań	Działania ciągłe 2022 - 2030
1.2 Wspomaganie i wspieranie działań w zakresie rozwoju infrastruktury i usług pomocowych na rzecz osób niepełnosprawnych w formie wsparcia całodobowego i dziennego	Samorządy PCPR OPS DPS Organizacje pozarządowe	- liczba osób objętych wsparciem całodobowym - liczba osób objętych wsparciem dziennym	Działania ciągłe 2022 - 2030
1.3 Wspieranie działań na rzecz osób chorych psychicznie w różnorodnych formach pomocy, a zwłaszcza w formie wsparcia dziennego.	Samorządy PCPR OPS Organizacje pozarządowe	- liczba osób objętych wsparciem	Działania ciągłe 2022 - 2030
1.4. Inwestowanie w infrastrukturę, podnoszenie standardów usług świadczonych przez dzienne i całodobowe jednostki pomocy instytucjonalnej z terenu powiatu, w tym placówek edukacyjnych wspierających dzieci i młodzież z niepełnosprawnością.	Samorządy PCPR OPS Organizacje pozarządowe	- ilość placówek - wysokość środków	Działania ciągłe 2022 - 2030

CEL OPERACYJNY			
2. Zapewnienie dostępu do dóbr i usług pozwalających na pełne uczestnictwo osób niepełnosprawnych i ich rodzin w życiu społecznym			
Zadania	Realizatorzy/Partnerzy	Wskaźnik	Termin realizacji
2.1 Podejmowanie działań na rzecz aktywizacji społecznej (dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych, imprezach sportowych)	PCPR Organizacje pozarządowe	- liczba osób, które otrzymały dofinansowanie - liczba imprez - liczba uczestników	Działania ciągłe 2022 - 2030
2.2 Realizacja programów PFRON mających na celu wyeliminowanie lub zmniejszenie barier ograniczających uczestnictwo osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i w dostępie do edukacji (między innymi „Aktywny Samorząd”, „Program wyrównywania różnic” i inne).	Samorządy PCPR	- liczba zrealizowanych programów - liczba osób korzystających ze wsparcia	Działania ciągłe 2022 - 2030
2.3 Likwidacja barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych zgodnie z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych.	PCPR	- liczba osób które otrzymały dofinansowanie do likwidacji barier funkcjonalnych - wysokość środków	Działania ciągłe 2022 - 2030
2.4 Likwidacja barier transportowych w ramach prowadzonych programów	Samorządy PCPR	- liczba dofinansowanych środków transportu	Działania ciągłe 2022 - 2030
2.5 Zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze	PCPR	- liczba osób objętych pomocą, -wysokość środków	Działania ciągłe 2022 - 2030
2.6 Objęcie terapią zajęciową osoby niepełnosprawne w tym o obniżonym poziomie intelektualnym i osoby z zaburzeniami psychicznymi poprzez kierowanie do odpowiedniej placówki	PCPR WTZ ŚDS OPS Organizacje pozarządowe	- liczba osób objętych terapią zajęciową	Działania ciągłe 2022 - 2030
2.7 Wspieranie rozwoju usług asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej.	Samorządy OPS PCPR Organizacje pozarządowe	- liczba osób niepełnosprawnych objętych usługami asystenta	Działania ciągłe 2022 - 2030
2.8 Stworzenie systemu wsparcia i pomocy rodzinom w opiece nad osobami z niepełnosprawnościami (wsparcie psychologiczne dla rodzin i opiekunów, zapewnienie opieki wytchnieniowej)	Samorządy OPS PCPR Organizacje pozarządowe	- liczba rodzin objętych wsparciem	Działania ciągłe 2022 - 2030

2.9 Wsparcie działań w zakresie integracji oraz szeroko rozumianej rehabilitacji leczniczej, społecznej i zabiegowej	Samorząd PCPR Organizacje pozarządowe	- liczba dofinansowanych projektów - wysokość środków	Działania ciągłe 2022 - 2030
--	--	--	---------------------------------

CEL OPERACYJNY			
3. TWORZENIE WARUNKÓW DO AKTYWIZACJI ZAWODOWEJ I ZATRUDNIANIA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH W TYM Z ZABURZENIAMI PSYCHICZNYMI			
Zadania	Realizatorzy/Partnerzy	Wskaźnik	Termin realizacji
3.1 Promowanie zatrudnienia osób niepełnosprawnych na otwartym rynku pracy	Samorządy PUP	- liczba przeprowadzonych działań	Działania ciągłe 2022 - 2030
3.2 Prowadzenie i rozwijanie usług poradnictwa zawodowego i pośrednictwa pracy dla osób niepełnosprawnych	Samorządy PUP	- ilość osób niepełnosprawnych korzystających z usług	Działania ciągłe 2022 - 2030
3.3 Wspieranie tworzenia miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych	Samorządy PUP	- liczba utworzonych stanowisk pracy	Działania ciągłe 2022 - 2030
3.4 Wspieranie podejmowania działalności gospodarczej przez osoby niepełnosprawne	Samorządy PUP	- liczba beneficjentów - wysokość wydatkowanych środków	Działania ciągłe 2022 - 2030
3.5 Wspieranie rozwoju podmiotów ekonomii społecznej zatrudniających osoby niepełnosprawne	Samorządy PUP Organizacje pozarządowe	- liczba pozostałych podmiotów ekonomii społecznej	Działania ciągłe 2022 - 2030
3.6 Udział powiatu w programach na rzecz aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych - pozyskiwanie środków ze źródeł krajowych, unijnych	Samorządy PUP PCPR	- ilość pozyskanych środków	Działania ciągłe 2022 - 2030

CEL OPERACYJNY			
4. WYRÓWNYWANIE SZANS W DOSTĘPIE DO KSZTAŁCENIA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH NA WSZYSTKICH POZIOMACH EDUKACJI			
Zadania	Realizatorzy/Partnerzy	Wskaźnik	Termin realizacji
4.1 Zapewnienie dzieciom i młodzieży niepełnosprawnym możliwości korzystania z różnych form i poziomów edukacji	Samorządy Szkoły	- liczba dzieci i młodzieży niepełnosprawnych objętych edukacją	Działania ciągłe 2022 - 2030
4.2 Rozwój szkolnictwa integracyjnego i edukacji włączającej	Samorządy Szkoły	- liczba powstałych placówek/oddziałów	Działania ciągłe 2022 - 2030
4.3 Zapewnienie opieki psychologicznej, pedagogicznej, rehabilitacyjnej, terapeutycznej dla dzieci niepełnosprawnych lub zagrożonych niepełnosprawnością oraz ich rodzin	Samorządy Szkoły PPP	- liczba osób objętych pomocą	Działania ciągłe 2022 - 2030
4.4 Przygotowywanie młodzieży niepełnosprawnej do zdobywania	Samorządy Szkoły	- liczba osób objętych działaniami	Działania ciągłe 2022 - 2030

kwalfikacji zawodowych i aktywnego poszukiwania pracy	PPP PUP		
4.5 Korzystanie z projektów i programów na rzecz dzieci i młodzieży niepełnosprawnej pozwalających na poszerzenie oferty programowej i poprawę bazy dydaktycznej w placówkach oświatowych	Samorządy Szkoły PPP PCPR	- liczba projektów - wysokość środków	Działania ciągłe 2022 - 2030
4.6 Pozyskiwanie środków zewnętrznych na likwidację barier architektonicznych, w komunikowaniu się, technicznych i transportowych w placówkach oświatowych	Samorządy Szkoły PCPR	- liczba projektów - wysokość środków	Działania ciągłe 2022 - 2030
4.7 Pomoc w podnoszeniu poziomu wykształcenia osób niepełnosprawnych (ze szczególnym zwróceniem uwagi na szkolnictwo wyższe) poprzez udział powiatu w programach na rzecz edukacji	Samorządy PCPR	- liczba osób objętych pomocą - wysokość środków	Działania ciągłe 2022 - 2030

CEL OPERACYJNY			
5. ZWIĘKSZENIE AKTYWNOŚCI I EFEKTYWNOŚCI PODMIOTÓW REALIZUJĄCYCH ZADANIA NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH			
5.1 Organizacja przedsięwzięć, spotkań, konferencji, wizyt studyjnych w zakresie działań na rzecz osób niepełnosprawnych	Samorządy OPS PCPR Organizacje pozarządowe	- liczba zorganizowanych spotkań, konferencji, wizyt - liczba uczestników	Działania ciągłe 2022 - 2030
5.2 Zlecenie organizacjom pozarządowym zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych	Samorządy PCPR	- liczba zrealizowanych projektów - liczba uczestników	Działania ciągłe 2022 - 2030
5.3 Rozszerzenie współpracy z NGO w zakresie wspierania osób niepełnosprawnych i seniorów	Samorządy OPS PCPR	- liczba zorganizowanych spotkań, konferencji, wizyt	Działania ciągłe 2022 - 2030
5.4 Wspomaganie kadry placówek oświatowych w zakresie rozpoznawania potrzeb dzieci i młodzieży niepełnosprawnej oraz indywidualizacji procesu nauczania i wychowania	Samorządy Szkoły Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna	- liczba zorganizowanych spotkań i szkoleń - liczba uczestników	Działania ciągłe 2022 - 2030

VIII. ADRESACI PROGRAMU

Adresatami programu są osoby niepełnosprawne, ich rodziny, opiekunowie i mieszkańcy powiatu kwidzyńskiego oraz organizacje pozarządowe działające na rzecz osób niepełnosprawnych, zarząd powiatu, samorzady gmin, PCPR, ośrodki pomocy społecznej, Powiatowy Urząd Pracy, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, placówki oświatowe kształcące osoby niepełnosprawne i inne instytucje.

IX. REALIZATORZY I PARTNERZY PROGRAMU

Samorzady powiatu kwidzyńskiego i ich jednostki organizacyjne, organizacje pozarządowe, media, pracodawcy i inne podmioty działające na rzecz osób niepełnosprawnych.

X. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

- budżet powiatu,
- budżety gmin,
- środki Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- środki Funduszu Solidarnościowego,
- środki Funduszu Dostępności,
- środki Funduszu Pracy,
- środki zewnętrzne, w szczególności pochodzące z programów operacyjnych Unii Europejskiej,
- inne środki pozabudżetowe

XI. MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU

Monitoring programu opierał się będzie na systematycznym gromadzeniu danych dotyczących realizacji Programu i będzie służył ocenie skuteczności i efektywności realizowanych zadań. Niewątpliwie duże znaczenie będzie tu miała aktywność i zaangażowanie podmiotów realizujących.

Podstawowym elementem systemu monitoringu będzie sprawozdanie z realizacji Programu przedstawione dla Zarządu Powiatu. Sprawozdanie będzie dokonywane na podstawie własnych danych oraz informacji pozyskanych od podmiotów zaangażowanych w realizację. Monitoring będzie kontynuowany w całym okresie trwania Programu.